

Keksalar xonadonimizning fayz-u farishtasi

Muallif: Abdumo‘minova Dilafruz Alibek qizi

Oqdaryo tuman hokimligi, Oila va xotin-qizlar bo‘limi Yangiqo‘rg‘on–

Yangiqishloq MFY xotin-qizlar faoli

Oqdaryo tumani maktabgacha va maktab ta‘limi bo‘limi tasarrufidagi 3-sonli

Davlat maktabgacha ta‘lim tashkiloti psixologi

Annotatsiya: Maqolada keksalarning oila va jamiyatdagi o‘rni, ularning hayotiy tajribasi, ibrat, duolari orqali oilaviy totuvlik va baraka ta‘minlanishi yoritilgan. Keksalarga hurmat va e‘tibor – milliy qadriyatlarimizning asosi, insoniylik mezoni sifatida tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: keksalar, hurmat, oila, qadriyat, donolik, tajriba, mehr, tarbiya, avlodlar bog‘liqligi, farovonlik.

O‘zbekiston xalqining qadimiy urf-odatlar, milliy qadriyatlari orasida kattalarga, ayniqsa keksalarga hurmat va ehtirom ko‘rsatish eng yuksak insoniy fazilatlardan biri sanaladi. “Keksasi bor uyning parisi bor”, “Oqsoqoli bor el – to‘g‘ri yo‘l topadi” degan maqollar xalqimiz tafakkurining nechog‘li chuqurligidan, keksalarning hayotdagi o‘rni naqadar muhim ekanligidan dalolat beradi. Keksalar oilaning, mahallaning, butun jamiyatning donishmandlik manbai, sabr va bardosh timsolidir. Ular hayotiy tajriba, mehr-oqibat, ibrat va duolar bilan oilaga fayz kiritadi, farzandlar va nabiralar uchun yo‘lchi yulduz bo‘lib xizmat qiladi. Keksalar bilan yashayotgan xonadon doimo nurafshon, fayzli va barakali bo‘ladi. Chunki ularning duosi, so‘zi, tajribasi har bir avlodga hayot maktabi bo‘lib xizmat qiladi. Bugungi zamonning shiddatli hayotida yoshlar orasida keksalarga nisbatan befarqlik, e‘tiborsizlik holatlari uchrab turibdi. Bu esa qadriyatlarimizga, milliy tarbiyamizga zid hodisadir. Aslida esa har bir inson, har bir oila, har bir farzand keksalarning qadriga yetishi, ularni ardoqlashi, e‘tibor va g‘amxo‘rlik bilan o‘rab olishi kerak. Chunki bugungi keksalar kechagi mehnatkash avlod, Vatan uchun xizmat qilgan, xalqning og‘ir kunlarida yelkadosh bo‘lgan fidokor insonlardir.

Ularining tajribasi – bu bebaho xazina. Ota-onasini, buvi-buvasini qadrlagan inson o‘z farzandiga ham shunday e‘tibor va mehr ko‘rsatishni o‘rgatadi. Keksalar oilaning ruhi, xotirasi, tarixidir. Ular orqali avlodlar o‘rtasida bog‘liqlik, davomiylik ta‘minlanadi. Keksalarning hikoyalari, nasihatlar, hayot saboqlari yosh avlodni to‘g‘ri yo‘lga yo‘naltiradi. Shuning uchun ham oilalarda keksalarning so‘zi doimo ustuvor bo‘lishi, ularning fikri qadrlanishi kerak. Keksaga hurmat – bu insonning o‘zini hurmat qilishi demakdir. Ota-onasiga, buvisiga befarq bo‘lgan inson jamiyatga ham foyda keltira olmaydi. Bugungi kunda mamlakatimizda keksalarga e‘tibor davlat siyosati darajasiga ko‘tarilgan. “Keksalarni e‘zozlash yili”, “Mehr-saxovat” tadbirlari,

ijtimoiy dasturlar, pensiya tizimidagi islohotlar barchasi insonparvarlik g'oyasining amaliy ifodasidir.

Bunday tashabbuslar xalqimizning qadimiy urf-odatlariga, milliy an'analariga uyg'un ravishda amalga oshirilmoqda. Keksalar jamiyatimizda nafaqat hurmatli insonlar, balki yoshlar tarbiyasida bevosita ishtirok etuvchi ma'naviy ustozlardir. Ularning so'zi, ibrat, duosi yoshlarning qalbida ishonch, sabr va hayotga muhabbat uyg'otadi. Har bir oila o'z keksasini ardoqlasa, o'sha uyda totuvlik, mehr va baraka bo'ladi. Keksalarni qadrlash – bu insoniy burch, vijdon talabidir. Ularni parvarish qilish, sog'lig'iga g'amxo'rlik ko'rsatish, suhbatlariga quloq solish, vaqt ajratish – bu nafaqat farzandlik vazifa, balki ma'naviy poklanish yo'lidir. Keksalar hayotning ko'p sinovlarini ko'rgan, tajriba va donolik orttirgan insonlardir. Ularning har bir so'zi, har bir maslahatida hayotiy haqiqat mujassam. Yoshlar shu tajribadan foydalanib, o'z hayotida xatolardan saqlanishi, to'g'ri yo'lni tanlashi mumkin. Ayniqsa, bugungi yosh avlod texnologik davrda yashar ekan, insoniy qadriyatlarni unutmasligi kerak. Zamonaviylik bilan bir qatorda, milliylikni, kattalarga hurmatni, oilaviy mehrni saqlash bu avlodning eng muhim vazifasidir. Keksalar bilan muloqot – bu ruhiy tinchlik, ko'ngil taskini, hayot saboqlarini olish manbaidir. Bir og'iz iliq so'z, bir choy ustidagi suhbat ularning qalbini shod etadi. Shunday e'tibor, shunday mehr orqasida oilada ezgulik, tinchlik va baraka mustahkamlanadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ham bolalarga keksalarga hurmatni singdirish tarbiyaning muhim qismi bo'lishi lozim. Bolalar uchun buvilari bilan suhbatlar, "Buvi ertak aytadi" mashg'ulotlari, "Bobo bilan bir kun" loyihalari o'tkazilishi orqali ular qalbiga mehr, hurmat, ehtirom tuyg'ulari singadi. Shu yo'l bilan yosh avlod keksalarning qadri, ularning hayotdagi o'rnini chuqur anglab yetadi. Har bir bola o'z uyidagi buvi yoki bobo bilan faxrlanishni, ularning duosini olishni hayotiy ehtiyoj deb biladi. Bunday tarbiya avlodlar o'rtasidagi bog'liqlikni mustahkamlaydi, jamiyatda insonparvarlik muhitini yaratadi. Zero, keksalar xalqning tirik tarixi, ularning duosi yurtning barakasi, tinchligi va farovonligining kafolatidir. Keksasi bor xonadon – bu ilm, ibrat, sabr va baraka maktabidir. Ular bilan birga yashash, ularga xizmat qilish har bir inson uchun sharaftir. Keksalarni ardoqlash orqali biz o'z kelajagimizni, farzandlarimizni ham ezgulikka o'rgatamiz. Chunki bugungi yoshlar – ertangi keksalar. Ular hozir qanday munosabat ko'rsatsa, kelajakda shunday e'tibor va hurmatni o'zlari ham ko'radi. Hayot – aylanma g'ildirak, unda mehr, ehtirom, minnatdorlik kabi tuyg'ular eng buyuk qadriyat sifatida doimo o'z ahamiyatini saqlab qoladi. Keksalarga hurmat ko'rsatish orqali biz insonlik burchimizni ado etamiz, milliy qadriyatlarimizni avaylaymiz, ma'naviy boyligimizni kelajak avlodga yetkazamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Qodirova S. “Keksalarga hurmat – insoniylik mezoni” – Toshkent, 2021.
2. Xo‘jayev R. “Oila qadriyatlari va ma’naviy tarbiya” – Samarqand, 2020.
3. O‘zbekiston Respublikasi “Keksalarni e’zozlash to‘g‘risida”gi qonuni.
4. www.pedagog.uz
5. www.ziyonet.uz
6. “Mehr va ehtirom” jurnali, 2023-yil, 5-son.